

Asia: VN/28901/2024

Luonnos hallituksen esitykseksi ampumaratojen ympäristöluvanvaraisuuden rajan nostamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Lakiesityksen tavoitetta keventää ampumaratojen lupasääntelyä voidaan pitää hyvin tärkeänä. Haluamme kuitenkin huomauttaa, että siirtämällä aiempaa suurempi määrä ampumaratoja ilmoitusmenettelyn piiriin ympäristöluvan hakemisen sijaan, ei tuoda merkittävää muutosta eikä hallitusohjelman mukaista helpotusta ampumaratojen lupaprosesseihin.

Esityksen mukaan ympäristöluvanvaraisista ilmoituksenvaraisiksi siirtyisivät ne ulkona sijaitsevat ampumaradat, joilla on tarkoitettu ammuttavaksi enintään 50 000 laukausta vuodessa ja joissa ei ole lyijyhauleilla tapahtuvaan haulikkoammuntaan tarkoitettua rataa.

Sinällään voidaan pitää hyvänä, että haulikkoradat, joissa ei käytetä lyijyhaulipatruunoita, on huomioitu kohteina, joissa lupaprosessia tulisi olla mahdollista keventää.

Esitetty muutos ei käytännön tasolla kuitenkaan muuta juuri mitään, sillä ympäristönsuojelulain mukainen lupamenettely ja ilmoitusmenettelyt ovat pääpiirteiltään samanlaiset. Molemmissa hakijan tulee tuottaa sama materiaali selvityksineen. Teoriassa ilmoitusmenettelyn käsittelyajan pitäisi olla lyhyempi, mutta Suomen ampumaurheiluliiton koordinoimassa ampumaratojen ympäristölupahankkeessa on havaittu ilmoitusprosesseja, jotka on kestäneet jopa ympäristöluvitusta kauemmin. Määräykset ja lupaehdot ovat käytännössä samat, eikä pienemmän laukausmäärän ja siten pienemmän riskin ratoja ole kohdeltu määräyksissä asetetuissa vaatimuksissa ja lupaehdoissa kevyemmin. Tätä voidaan pitää selvänä epäkohtana jo nykyisellään. Ympäristöministeriön tulisi hallinnonalallaan enemmän lisätä painotusta siihen suuntaan, että lupaehdot perustuisivat todellisiin riskeihin.

Ilmoitusmenettelyn mukaisen toiminnan voi aloittaa 120 päivää hakemuksen jättämisestä, mutta myös ympäristölupaprosessissa voidaan hakea aloituslupaa, joten tätäkään eroa ei käytännössä prosesseissa ole. Täten kyseessä oleva muutoksella ei voida katsoa saavutettavan nykyisen hallitusohjelman tavoitetta ampumaratojen määrän lisäämisessä noin tuhanteen rataan ja lupakäytäntöjen sujuvoittamisessa.

Lakiesitykseen sisältyy siirtymäsäännös, jonka mukaan ”ampumaradan, jonka toiminnasta ei ole tehty ympäristönsuojelulain (527/2014) 10 a luvun mukaista ilmoitusta tai haettu 4 luvun mukaista ympäristölupaa taikka kumotun ympäristönsuojelulain (86/2000) mukaista ympäristölupaa, toiminnasta on tehtävä 10 a luvun mukainen ilmoitus tai haettava 4 luvun mukaista ympäristölupaa kahden vuoden kuluessa lain voimaantulosta. Ilmoituksen tai lupa-asian vireilläolo ei estä toiminnan jatkamista.” Pyrkimystä edistää ampumaratojen ympäristöluvitusta voidaan pitää hyvänä ja kannatettavana, mutta esitettyä kahden vuoden siirtymäaikaa voidaan kuitenkin pitää liian lyhyenä suhteutettuna luvittamattomien ampumaratojen määrään.

Edellä mainitussa ampumaratojen ympäristölupahankkeessa on kertynyt kokemusta ampumaratojen ympäristölupien hakemisesta jo noin viiden vuoden ajalta. Nykymuotoisen ympäristölupahakemuksen teko vaatii luvan hakijalta paljon asiantuntemusta ja riittävien tietojen kerääminen näytteenottoineen ja meluselvityksineen vie aikaa ja aiheuttaa merkittäviä kustannuksia. Kuten aikaisemmin on todettu, ilmoitusmenettely ei eroa lupamenettelystä, joten myöskään kyseinen muutos ei nopeuta prosesseja tai pienennä hakijalle aiheutuvia kustannuksia. Hyvänä voidaan pitää sitä, että ratojen toiminnan jatkuminen turvataan ilmoituksen tai lupa-asian vireilläolon ajan.

Siviiliampumaratojen määrä on tällä hetkellä noin 700. Lausunnolla olevassa esityksessä todetaan, että lupapäätöksen omaa näistä noin 290 ampumarataa. Esityksessä ei ole otettu huomioon, että edelleen osa ampumaradoista toimii sijoituspaikkaluvilla ja 2000-luvun alussa tehdyllä kunnan viranomaisten päätöksellä tai lausunnolla, jossa todetaan, ettei lupaa tarvita. Epäselväksi jää esityksessä arvioidun 290 radan todellinen lupatilanne, joten nykyisen ympäristönsuojelulain mukaisia lupia saattaa puuttua vielä suuremmalta osalta siviiliratoja. Tästäkin syystä esitetty kahden vuoden määräaika lupahakemuksen jättämiselle on käytännössä kohtuuton toteuttaa sekä viranomaisten että varsinkin toiminnanharjoittajien osalta.

Ympäristöministeriön esityksessä todetaan, että sisäministeriö on asettanut hankkeen ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi ja uusien ampumaratojen perustamisen edistämiseksi. Sisäministeriön hankkeessa muun muassa tehdään ehdotuksia ampumaratojen ympäristölupaprosessien sujuvoittamiseksi sekä arvioidaan ja toteutetaan lainsäädäntötarpeet, joilla ampumaratojen toiminta turvataan ja uusien ampumaratojen perustamista edistetään. Hankkeen toimikausi jatkuu tämänhetkisen tiedon mukaan vuoden 2025 syyskuun loppuun.

Haluamme tuoda esille, että ampumaratoja koskevaa lainsäädäntöä on hyvä kehittää kokonaiskuva ja myös muuttunut turvallisuustilanne huomioon ottaen ja eri ministeriöiden tiiviinä yhteistyönä useamman erillisen lainsäädäntöhankkeen sijaan. Pienten ja näennäisten muutosten sijaan työssä tulee keskittyä kokonaisuuteen ja laajemmin ampumaratojen ympäristölupaprosessien sujuvoittamiseen kuten sisäministeriön hankkeessa on tarkoitus.

Ampumaratojen ympäristöluvituksen ongelmana ei niinkään ole hakemusten käsittelyaika, jota tässä esityksessä pyritään muuttamaan, vaan enemmänkin ympäristöhallinnon lainsäädännön monitulkintaisuus ja jopa usein nähtävissä oleva kielteinen suhtautuminen ammunnan harrastamista kohtaan. Monitulkintaisuus näkyy muun muassa siinä, että eri puolilla valtakuntaa saadaan samojen olosuhteiden ja riskin radoille täysin erilaisia lupia etenkin määräysten ja lupaehtojen suhteen. Lupaprosesseissa eivät myöskään aina näytä toteutuvan hyvän hallinnon vaatimukset eivätkä tarkoitussidonnaisuuden, objektiivisuuden, suhteellisuuden ja luottamuksensuojan periaatteet. Ongelmallisena ja jopa kyseenalaisena voidaan nähdä myös toisten viranomaisten tekemät valitukset lupapäätöksistä hallinto-oikeuteen, jolloin tyypillisesti lupa kumoutuu.

Edellä kerrottuun perustuen emme näe nyt lausunnolla olevaa ympäristöministeriön esitystä kannatettavana, vaan pidämme parempana sisäministeriön hanketta kokonaisvaltaisesta uudistuksesta ampumaratojen luvituksen suhteen.

Pigg Jari
Suomen Riistakeskus